

Nu praten over zoetwatervoorziening voorkomt straks problemen

De waterinfrastructuur en -spelregels zijn in de jaren '80 voor het laatst onderzocht en voldoende bevonden. De hoofdkranen - zoals de regelstuw Driel en de spuisluizen in de Afsluitdijk en het Haringvliet - en de trapjeslijn in de Nieuwe Maas die de zouttong moet tegenhouden, werken nog naar behoren. Zelfs bij extreme droogte blijven zoetwaterinlaatpunten nog net vrij van verzilting. Door klimaatveranderingen komt een aantal waterfuncties echter in de toekomst in gevaar, tenzij Nederland zijn waterhuishouding opnieuw tegen het licht houdt. In IJsselstein hebben het Directoraat-Generaal Water (DGW) en de Waterdienst, tijdens de Startdag Zoetwatervoorziening, geïnventariseerd welke problemen de komende decennia zijn te verwachten.

Wanneer vanwege extreme droogte langdurig te weinig zoet water voorhanden is, zoals in 2003 al het geval was, hebben elektriciteitscentrales, de industrie, waterschappen (peilbeheer) en de landbouw te weinig koelwater, met alle (maatschappelijke) gevolgen van dien. Mede dankzij de inbreng van 80 experts (waterbeheerders en -gebruikers) tijdens de bijeenkomst in IJsselstein kunnen in 2015 de juiste maatregelen, strategieën en scenario's worden opgenomen in het tweede Nationaal Waterplan. Zodat de overheid ook straks de juiste hoeveelheid zoet water voor de watergebruiker op het juiste moment en de juiste plaats tegen aanvaardbare kosten kan garanderen. Een aantal deskundigen op het gebied van water denkt dat ook de burger moet worden betrokken bij het signaleren van problemen en verwacht dat juist zij met creatieve oplossingen kunnen komen: "Wij zijn tenslotte allemaal burgers en watergebruikers."

Problemen verkennen en begrip kweken, daar gaat het in eerste instantie om. Met het realiseren van de ambitie een gemeenschappelijk beeld te creëren, kennis te ontwikkelen en partijen steeds dichterbij elkaar te brengen is, volgens projectleider Wim van Urk (DGW), op 25 juni een begin gemaakt. "Ik ben tevreden hoe de mensen erin staan. Solidariteit volgt vanzelf. Er zijn veel kwesties boven water gekomen. De standpunten over een aantal ontwikkelingen en te verwachten problemen worden behoorlijk gedeeld. Komend jaar werken we verder aan een plan van aanpak. We willen zoveel mogelijk problemen benoemen en de bandbreedte vaststellen waarbinnen we willen komen tot een startdocument en uiteindelijk het tweede Nationaal Waterplan, waarin het beleid staat geformuleerd. Anders loopt alles vast."

Deltaprogramma

De zoetwatervoorziening vormt een belangrijk onderdeel van het Deltaprogramma, dat concrete projecten moet gaan bevatten om Nederland in de toekomst veilig en leefbaar te houden. Dit najaar wil het kabinet de Deltawet, de juridische basis van het programma, aanbieden aan de Tweede Kamer. Van Urk: "We willen iets op gang brengen dat generaties meegaat. Daarom moeten waterbeheerders en -gebruikers met elkaar verschillende denkprocessen doormaken, zoetwaterverkenningen doen,

rekening houden met elkaar en bereid zijn over elkaars schaduw heen te stappen. We proberen ze in dezelfde denkstand te krijgen en zodanig effectief aan elkaar te knopen dat ook bestuurders er in meegaan. Deze generatie moet het doen."

"De Waterdienst trekt het kennisspoor op landelijk niveau. In de regio's en gebruikerssectoren lopen ook verschillende projecten. Het is de bedoeling op een slimme manier mensen te koppelen, die elkaar over en weer gaan voeden zodat we nationaal een verdiepingsslag kunnen maken", verduidelijkt Neeltje Kielen, projectleider namens de dienst. "DGW kan dan straks op basis van de juiste kennis en informatie beleidsbeslissingen nemen. Deze Startdag is bedoeld om de dialoog in gang te zetten. In een film van tien minuten laten we zien wat we nu weten, waar we staan en waar het op grond van de nu bekende kennis naartoe gaat met het aanbod en gebruik van water." Volgens Waterdienstcollega Hans van Twuiver gaat het er vooral om dat vertegenwoordigers van de verschillende sectoren (het ministerie, waterschappen, de landbouw en de scheepvaart) begrip voor elkaars standpunten krijgen.

Na de inleiding werden de deelnemers aan de bijeenkomst dan ook verdeeld in vier groepen. Eerst moesten ze op kaartjes hun eigen toekomstverwachtingen opschrijven. Daarna kregen ze de opdracht zich letterlijk in de ander te verplaatsen en vanuit het perspectief van de andere partij te verwoorden wat de problemen zijn die er op het gebied van de zoetwatervoorziening (gaan) spelen. Het ging (nog) niet om de oplossingen.

De discussie daarna spitste zich vooral toe op vragen als: hoe beïnvloedt de klimaatverandering de zoetwatervoorziening in 2050 of 2100, is er straks genoeg zoet water om alle gebruiksfuncties van water te voorzien, moeten we de verdringingsreeks - die de volgorde aangeeft aan welke gebruikers het schaarse water bij droogte wordt toebedeeld - opnieuw aanpassen, wat zijn de eventuele maatschappelijke consequenties en wie gaat dat betalen én hoe gaan we het doen?"